

Gemeente Renkum

Bijlage 1: belangrijkste gemaakte keuzes in modelverordening VNG

1. Alleen de raad kan het initiatief nemen voor een referendum.

Een referendum dat op initiatief van de raad wordt gehouden, wordt vaak een raadplegend referendum genoemd. Dit type referendum biedt de raad een instrument om de mening van inwoners te peilen over complexe of gevoelige onderwerpen, zoals gemeentelijke herindelingen, grootschalige bouwprojecten of beleidswijzigingen met brede maatschappelijke impact.

Door middel van een raadplegend referendum kan de raad waardevolle input van inwoners verzamelen en hiermee rekening houden in het besluitvormingsproces. Dit vergroot niet alleen de betrokkenheid van inwoners bij belangrijke onderwerpen, maar helpt ook om maatschappelijk draagvlak te creëren voor ingrijpende beslissingen. Het proces biedt transparantie en versterkt de verbinding tussen de gemeenteraad en de gemeenschap, zonder dat er een bindend karakter aan de uitkomst is verbonden.

De mogelijkheid dat kiesgerechtigden het initiatief nemen voor een referendum wordt een raadgevend referendum genoemd. Het biedt inwoners een krachtig instrument om onderwerpen die zij belangrijk vinden op de politieke agenda te zetten, mits zij aantonen dat er voldoende draagvlak is binnen de gemeenschap. Tegelijkertijd vraagt het verzamelen van voldoende stemmen en dit organiseren een grote mate van organisatiekracht en contacten. In de praktijk zou dit betekenen dat alleen een beperkte groep inwoners daartoe in staat is. Om te voorkomen dat deze ongelijkheid ontstaat, kan gezegd worden dat de verantwoordelijkheid bij de gemeenteraad ligt om signalen van inwoners op te halen en onderwerpen die breed leven in de gemeenschap te adresseren. Er is daarom gekozen om alleen de raad het initiatief te laten nemen voor een referendum.

2. Een adviserend referendum (voordat een besluit genomen is)

Het referendum is te zien als een advies van inwoners aan de raad over een ontwerp raadsbesluit, dus een voorgenomen besluit. Dat betekent dat het inleidende verzoek moeten worden ingediend voordat de raad een besluit heeft genomen. De termijn hiervoor wordt in de nieuwe verordening twee werkdagen voor de besluitvormingsronde waarin het ontwerp raadsbesluit wordt besproken. In de voorliggende verordening is niet voorzien in een 'correctief referendum'. Correctief wil zeggen een referendum op basis van een al genomen raadsbesluit dat door inwoners kan worden 'gecorrigeerd' door het houden van een referendum. Een correctief referendum is ingewikkelder qua proces. De genomen en bekendgemaakte raadsbesluiten zullen opgeschort moeten worden, in eerste instantie voor de termijn waarop een definitief referenduminitiatief kan worden ingediend (6 weken) en mogelijk later voor de termijn die nodig is voor het houden van een referendum. Het risico bestaat op financiële en juridische consequenties voor het opschorten van besluiten. Dit proces is bovendien moeilijker uit te leggen naar inwoners. (zie verordening artikel 5).

3. Subsidieregeling ter ondersteuning van het publieke debat

De voorliggende verordening gaat uit van een subsidieregeling voor activiteiten die inwoners en (maatschappelijke) organisaties willen organiseren. Deze vorm van subsidie kennen wij op dit moment nog niet in Renkum. Voorstel is om deze subsidiemogelijkheid wel te bieden, ter ondersteuning van het publieke debat en meningsvorming.

Er kan gesteld worden dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het bevorderen van de opkomst en het verzorgen van informatie over referenda, en dat dit niet onder de verantwoordelijkheid van inwoners valt. Inwoners kunnen echter wel zelf evenementen organiseren ter ondersteuning van het referendum, maar de organisatie en voorlichting liggen primair bij de gemeente. In dit geval zou de subsidieverlening niet bij inwoners liggen, maar wordt de raad verantwoordelijk voor het organiseren van activiteiten ter bevordering van het referendum.

4. Vraagstelling

Er is gekozen voor een gesloten vraagstelling, waarbij het antwoord vaak 'voor' of 'tegen' is. Wij kiezen hiervoor omdat het een duidelijk advies geeft naar de raad: inwoners zijn voor of tegen. Daarnaast biedt het voor inwoners een duidelijke keuze bij het stemmen. Als meer dan twee alternatieven worden voorgelegd, is er waarschijnlijk geen (grote) meerderheid voor een van de opties.

5. Subsidieverlening

In de verordening is ervoor gekozen om geen subsidie te verlenen aan inwoners voor activiteiten die het publieke debat en de meningsvorming over het ontwerp-raadsbesluit van het referendum ondersteunen. Dit blijft daarmee een verantwoordelijkheid van de gemeente, die dergelijke activiteiten en de verspreiding van informatie organiseert. Deze keuze leidt tot kostenbesparing en vormt de 'magere' variant van de verordening.

Het is mogelijk om wel subsidie te verstrekken voor deze activiteiten. In dat geval valt de subsidie onder artikel 8, lid 1, en stelt de raad een subsidieplafond vast voor activiteiten ter ondersteuning van het publieke debat en de meningsvorming over het ontwerp raadsbesluit waarop het referendum betrekking heeft, dat wordt onderverdeeld in deelplafonds voor activiteiten die tot doel hebben:

- a. de kiesgerechtigden te laten stemmen voor het ontwerp raadsbesluit;
- b. de kiesgerechtigden te laten stemmen tegen het ontwerp raadsbesluit.